

Het Parool

Plus Exclusief

De oudste kroeg van Amsterdam is zelfs ouder dan werd aangenomen

Gravenstraat 18, Proeflokaal 'De Drie Fleschjes'. BEELD STADSARCHIEF AMSTERDAM

Meerdere Amsterdamse cafés claimen de oudste kroeg van de stad te zijn en hun uitbaters vertellen mythische verhalen over beroemde bezoekers. Historicus Maarten Hell zocht voor maandblad *Ons Amsterdam* uit welk café nu echt het oudste van de stad is.

Het Parool

Peter de Brock 28 juni 2023, 11:58

Kroegmythes zijn er in Amsterdam in overvloed, maar historisch onderzoek naar het 'natte verleden' is schaars. Aan zelfverklaarde 'oudste kroegen' is derhalve geen gebrek en in reisgidsen en online circuleren zelfs ouderdomsklasseringen. Historisch maandblad *Ons Amsterdam* legde de kwestie aan zijn lezers voor.

De reacties stroomden binnen: Café Chris in de Bloemstraat, De Druif aan het Rapenburgerplein, In 't Aepjen op de Zeedijk en Karpershoek aan de Martelaarsgracht werden het vaakst genoemd. In het deze week verschijnende zomernummer van *Ons Amsterdam* onthult historicus Maarten Hell dat proeflokaal De Drie Fleschjes in de Gravenstraat als enige de felbegeerde titel van oudste kroeg van Amsterdam toekomt.

Sigarenwinkelinterieur

'Cafébazen hebben geen tijd en geduld om hun vroege voorlopers uit te zoeken; liever zuigen ze een spectaculaire ontstaansgeschiedenis uit de duim,' aldus Hell. Als voorbeeld haalt hij de

Het Parool

hardnekkige oorsprongsmythe rondom café In 't Aepjen aan. Volgens de reisgidsen betaalden berooide zeelieden hun drankrekening in dit café op de Zeedijk met van overzee meegebrachte aapjes. Maar zo oud is dit café helemaal niet.

Praat mee: wat weet u van de oudste kroegen van Amsterdam?

Welke ontstaansmythes gaan er over uw stamkroeg rond? Wat is uw favoriete oude kroeg? Stuur uw reactie van 150 woorden naar hethoogstewoord@parool.nl o.v.v. uw naam en woonplaats.

Tijdens de 'opschoning' van de Zeedijk, in 1986, huisde in dit eeuwenoude pand met houten gevel kortstondig een café waarvan de uitbater vergeefs tegen uitzetting protesteerde. Horecameesterbrein Hans Wolffenbuttel 'verouderde' het interieur daarna met de inventaris van een ter ziele gegane sigarenwinkel uit Zutphen.

Voorheen een slagerij

Dan De Druif, de sympathieke buurtkroeg op het Rapenburgerplein. Volgens de inmiddels gepensioneerde uitbater zat daar in 1585 al ~~een likeurstokerij~~ en zou

Het Parool

Voorheen een slagerij

Dan De Druif, de sympathieke buurtkroeg op het Rapenburgerplein. Volgens de inmiddels gepensioneerde uitbater zat daar in 1585 al een likeurstokerij en zou zeevaarder Piet Hein er ooit na een zeeslag 'als een held' zijn ontvangen. De Druif is oud, maar stamt uit 1863. Dat jaar openden de katholieke kleermakersknecht Albertus Hillebrand en zijn Pruisische vrouw op dit adres een drankhuis.

Ook Café Chris in de Jordaan schermt met beroemde gasten en een pril beginjaar.

Sinds 1624 zou het een bierhuis zijn geweest, waar de bouwvakkers die aan de Westertoren werkten kregen uitbetaald en de om de hoek op de Rozengracht wonende Rembrandt zijn biertje dronk.

Voor die geschiedenis is volgens Hell echter geen bewijs: 'De Bloemstraat was rijk aan drankhuizen, maar net niet op deze hoek,' schrijft Hell.

In 1731 zat er nog een slagerij, zo blijkt uit een herziening van de onroerendgoedbelasting. Pas in 1882 begon de katholieke barbier B.J.J. Baars op dit adres met het schenken van sterke drank.

Het Parool

Ouder dan gedacht

Het 'natte verleden' van proeflokaal De Drie Fleschjes in de Gravenstraat voert daarentegen veel verder terug dan het zelfbedachte mythische verhaal over de door Rembrandt, Michiel de Ruyter en filosoof Spinoza verrichte openingshandeling in 1650. De in Antwerpen geboren schilder en kunsthandelaar Barend van Someren tapte hier in 1619 namelijk al biertjes.

Het proeflokaal is volgens Hell daarmee officieel het oudste café van Amsterdam. Uitbater Johannes Bulthuis was na vernemen van het nieuws flink van zijn stuk: hij had net zijn vaste klanten uitgenodigd voor het vieren van de 373ste verjaardag en toen bleek zijn kroeg ineens 404 jaar oud te zijn.

Notariële akte

De tweede plaats is voor café Karpershoek, het markante café met zand op de vloer op de Martelaarsgracht tegenover het Centraal Station. Sedert 1606 zou er op dit adres een kroeg zitten, althans volgens Joop Scheerman, die een boekje over de ontstaansgeschiedenis schreef.

Scheerman's vroegste verwijzing daarvoor

Het Parool

Scheermans vroegste aanwijzing daarvoor is een loterijgedicht van een echtpaar op dit adres.

Uit dat rijmpje blijkt volgens historicus Hell echter niet dat het toen al een dranklokaal was. De vroegste officiële vermelding daarvoor is een notariële akte uit september 1641 over de verkoop van een partij planken aan een houtkoper in de hier destijds gevestigde herberg De Oldenburger Kelder.

Op de derde plaats eindigt café De Dokter in de Rozenboomsteeg, dat ook een rijkere geschiedenis blijkt te hebben dan gedacht. De vroegst traceerbare uitbater is Dirk Vos, die hier in 1706 achter de tap heeft gestaan. Dat was negentig jaar eerder dan de chirurgijn uit de verhalen van de huidige kasteleinsfamilie Beers.

Oudste kroegen van de stad

 beweeg cursor over bolletje

